

Motion till riksdagen 2019/20:2368

av **Lars Beckman (M)**

Stärkt äganderätt vid expropriation

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra expropriationsavtalslagen och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Det är viktigt med en stark äganderätt i Sverige, att vi har en lagstiftning som skyddar privata markägare vid en expropriation och att en rimlig ersättning betalas ut när sådan sker. I 99,9 procent av alla fall funkar den vanliga expropriationsersättningen med marknadsvärdet plus 25 procent för att boende som får sin bostad inlöst, ska kunna skaffa sig en ersättningsbostad i närområdet. När många behöver flytta samtidigt och det inte finns tillräckligt med bostäder på andrahandsmarknaden, och marknadsvärdet plus 25 procent därför inte räcker till nyproduktion, behövs en annan reglering. Så är det till exempel i Kiruna och Malmberget. Förvisso får de som måste flytta där nya hus, men det sker ad hoc och inte på laglig grund, vilket gör att ersättningen kan dras tillbaka när som helst. De som måste flytta på grund av Kaunis Irons etablering i Pajala kommun får dock en ersättning om marknadsvärdet plus 25 procent, som inte räcker till nyproduktion. En ny reglering är dock föreslagen i Justitiedepartementets departementspromemoria Ersättning vid expropriation av bostäder (Ds 2016:16). Vad som föreslås i promemorian skulle förmodligen funka bra, med undantag för några föreslagna övergångsregler. Om regeringen går vidare med att bygga en höghastighetsjärnväg kommer sannolikt många hushåll att beröras av frågeställningen.

I promemorian föreslås i första hand en allmän regel om ersättning för förhöjd boendekostnad till följd av expropriationen i den utsträckning som det finns särskilda skäl för ersättning med hänsyn till förhållandena på ortens bostadsmarknad. Regeln är tänkt att tillämpas vid expropriation av såväl äganderätt som särskild rätt – bostadsrätt, hyresrätt eller annan nyttjanderätt. Den införs genom en komplettering av nuvarande 4 kap. 1 § expropriationslagen, där det anges att som övrig skada ersätts också följande:

1. förhöjd boendekostnad till följd av expropriationen, i den utsträckning det finns särskilda skäl för ersättning med hänsyn till förhållandena på bostadsmarknaden i orten med omgivning, och
2. Förlust som vid expropriation av bostadsrätt uppkommer för bostadsrättshavare på grund av regeln i 6 kap. 18 § tredje stycket.

Vad som föreslås i promemorian går i linje med att försöka komma till rätta med problemen i dagens lagstiftning med att exproprianden kan låta småhusägare, bostadsrättshavare och andra stå för merkostnaderna för nyproduktion när bostäder rivs och inte tillräckligt med ersättningsbostäder finns att tillgå på andrahandsmarknaden. När bostadssituationen ser ut på detta sätt har det uppstått en extern effekt eller en externalitet. En ersättningsmodell som innebär att det går att fatta beslut som man själv tar intäkterna av, men kan låta andra stå för kostnaderna av leder till samhällsekonomisk ineffektivitet. En externalitet kan dock elimineras genom exempelvis lagstiftning som den i promemorian föreslagna förändringen av expropriationslagen, så att den som fattar beslut om åtgärden även får stå den fulla kostnaden av beslutet.

Med anledning av ovanstående föreslår jag att lagstiftningen ändras så som föreslås i nämnda promemoria, med undantag för övergångsreglerna.

Lars Beckman (M)